

(reportáž z festivalu Vánoční prázdniny v Telči)

Jsou různá měřítka běhu času. Pro mě je takovým měřítkem hudba v Telči. Je rozdělena do dvou částí. První z nich je letní festival Prázdniny v Telči a druhým jejich zimní soupeř, Vánoční prázdniny v Telči. Telč je láska na celý život a kdo ji jednou pozná, musí se do tohoto města stále vracet. Jenže pokaždé přibude pár vrásek, pár šedých vlasů. Nejde jen o těšení se na hudbu, rád vždy potkám známé tváře, se kterými jsem se jakoby nedávno loučil, jenže uplynulo opět půl roku.

Zimní Telč bývá jiná, než letní. Při příjezdu 27. prosince 2008, kdy byla sobota, vítají na náměstí Zachariáše z Hradce návštěvníky zavřené obchody a lze potkat jen několik kolemjdoucích. Někde v dálce doznívá hukot náměstí pod letním nebem a zvuk kytar a zpěv do pozdních nočních, či spíše ranních hodin. Přesto každou zimu v Telči něco zajímavého potkám. Letos to byla v galerii v Hasičském domě výstava fotografií Daniela Reynka. Pokud by vám příjmení umělce připomínalo podivuhodného básníka, grafika a překladatele Bohuslava Reynka, není to náhoda. Daniel Reynek, letos slavící 80 let, je synem Bohuslava Reynka a jeho ženy, francouzské básnířky Suzanne Renaudové. Daniel Reynek pracoval jako šofér, ale od šedesátých let minulého století vytvářel v Petrkově u Havlíčkova Brodu podivuhodné barevné fotografické koláže.

Vraťme se ale od fotografie k hudbě. Hlavní hvězdou prvního večera byli Nezmaři z Českých Budějovic. **Nezmaři**, myslím, nikdy na Vánočních prázdninách nechybějí a mají i s pořadatelem festivalu a jeho dramaturgem Milanem Medvědem Kolářem smlouvu o vystupování v Telči v konkrétní den. Z právního hlediska bych toto ujednání zařadil mezi tzv. fixní smlouvy a vím, že zatím nedošlo ani z jedné strany k porušení smluvních závazků. Nezmaři letos slavili neuvěřitelných 30 let od založení. K oslavám vydali i DVD zachycující koncert k výročí v budějovickém Metropoli a nedávno uspořádali několik koncertů s Jihočeskou filharmonií. První festivalový večer byl proto vzpomínáním na uplynulá léta a řadu jmen těch, kteří kapelou prošli. Jako vždy si diváci osvěžili paměť a řadu písní, z nichž některé jsou stálou součástí různých zpěvníků, si zazpívali s kapelou. Součástí vystoupení byl pochopitelně i křest DVD. Z dramaturgického hlediska jsou Nezmaři sázkou na jistotu, byť ten večer byl sál sice plný, ale nikoliv přeplněný. Z chronologického hlediska však postupuji odzadu, protože jako první vystoupili **Stráníci**, rovněž integrální součástí festivalu. Stráníci byli rovněž tradičně posíleni, zejména po stránce slovního doprovodu,

Mirkem Ošancem

. Vedle něj byl na jevišti i kontrabasista z divadla F. X. Šaldy v Liberci Honza Novotný, pro mě nová tvář. Stráníci ke svým 25. narozeninám vydali dvoudílné DVD mapující jejich historii,

současnost a velmi hezky i zázemí manželů Veroniky a Luboše Stráníkových. Na rozdíl od podobných projektů, snažících se nahlédnout do "života a zázemí Mistra", jsem měl pocit, jako bych byl v kuchyni na chalupě v Českém Jiřetíně a na fleky s houbami, připravené Veronikou Stráníkovou, jsem měl hroznou chuť. Vztah Veroniky a Luboše je znát zejména na jevišti. Odpadají laciné špílce, hra na hloupého a chytrého, ale na jevišti stojí dva rovnocenní partneři a publikum cítí, že se ti dva mají pořád rádi i v téhle době plné "blbé nálady" a nestydí se za to. Stráníci prakticky nemají vlastní repertoár, ale jsou z těch, u nichž mi "cizí peří" vůbec nevadí. Přítomnost Mirka Ošance samozřejmě znamenala jediné: repertoár tria Peter, Paul and Mary. Nevím už pokolikáté jsem slyšel místo původního citroníku píseň o létání a jiné podobné, či spíše originálu nepodobné verze anglických textů v češtině, ale nakonec: Proč ne? Rád si je zase někdy poslechnu.'

Jako druhá vystoupila čtyři děvčata z Blovic, která většina publika zná. **Přelet M. S.**, neboli krátce "Přeletky" mají mnoho deviz: jsou hezké, mladé, umí zpívat, mají smysl pro humor a především je znát, že je to stále před publikem baví. Málokomu jsem přál výhru na Portě 2008 jako dvěma Romanám, jedné Janě a Bobině. Krom zhudebnění textů Emanuela Frynty, básnického génia, kterého režim nutil žít v bídě, jsem ocenil i nápaditou aranž písně Františka Vlčka o Madle, která spadla. Takže oba "předřečníci" před Nezmary byli velmi dobrou dramaturgickou volbou.

Druhý večer 28. prosince 2008 byl pro mě určitým svátkem. Zpěvačku a hráčku na flétny **Kateřinu Garcíu**

jsem v Telči nějak delší dobou neviděl. O to jsem měl větší radost, když se zde ten večer zastavila při své vánoční cestě domů z Dublinu. Na jevišti vedle ní stáli ještě Luboš Malina, hráč téměř na všechno, Adam Stivín s basovou kytarou a Petr Košumberský s kytarou. Oba posledně zmínění muzikanti Kateřinu Garcíu doprovázeli v její kapele Dún an Doras. Dnes si říkají zcela jednoduše a srozumitelně Garcíu a společně natočili v roce 2007 desku s názvem **Woven Ways**

Na desce hostoval za bicími i David Landštof, kterého potkáváme v řadě kapel, mimo jiné i v Druhé trávě Roberta Křesťana. Ten večer zazněla téměř celá deska. Tradiční irské písně zpívané irsky a anglicky jsou doplněny i vlastní tvorbou Petra Košumberského. Nade vším se klene jako duha nádherný hlas Kateřiny Garcíu. Její tóny hladí, krouží a vracejí se zpět z publika, aby znovu a znovu daly najevo, jaká osobnost stojí na jevišti. Na něm stojí vysoká dívka s vlasy svázanými do culíku, se zářícíma očima a vůbec nevadí, že lidé nerozumí irským a často ani anglickým textům. Výraz Kateřiny Garcíu je natolik vroucí a sdělný, že nepotřebuje tlumočení. Verifikaci tohoto názoru mi poskytl i všudypřítomný Petr Cihelka, který podle vlastních slov texty v jiné řeči než české nemusí, ale u Kateřiny Garcíu mu to nevadí. Kateřina pozvala na pódium i svou sestru Báru a společně přednesly dvě písně ve španělštině, jednu z Galicie a druhou z Asturie.

Po přestávce, při níž měli nejvíc práce zvukaři celého festivalu Tomáš Vrbas a Marek Ottl, stála na jevišti trojice zralých mužů, kterou pravidelným návštěvníkům hudby v Telči netřeba představovat. Veterán bigbítu a všech jeho podob **Jan Hrubý** je spolu s uskupením **Kukulín** každoročním hostem festivalu. Dramaturgicky bylo spojení kapely Garcia s Kukulínem opět bezchybné. Hovořit o hrátkách s houslemi a keltském duchu v případě Jana Hrubého, je opakováním stokrát vyřčeného. Ve spojení se dvěma klávesami a akordeonem a dalšími

nástroji v rukou Jana Koláře a Rudolfa Hála se z jeviště nese jeden velký hudební proud, který, byť je na vystoupeních opakován, je stále něčím novým. Vždy se v tisíckrát hraných skladbách, jako

Černé ovce

či

Cesta na severozápad

, objeví nějaká jiná, malinko odlišná odbočka, protože Jan Hrubý a Kukulín nesázejí na zavedené cesty a přijaté postupy. Potěšitelné bylo, že ten večer občas nastal malý problém s místy pro diváky, ale vše se podařilo díky pořadatelům zvládnout. Jako přídavek zněly chodské lidové písně a hlas Rudolfa Hála s přáním, aby mu panský pacholek půjčil střelnou zbraň za účelem jedné ranky, otrásal stěnami sklepa. A tak hezky skončil druhý večer.

Třetí večer, pondělí 29. prosince 2008, měl jen jediného účinkujícího. Stejně jako v předcházejících 14 ročnících, tak i letos si nebylo možné představit Vánoční prázdniny v Telči bez Pavla Žalmana Lohonky a jeho kapely. Letos vydala kapela **Žalman a spol.** album ***Mezi kameny***

s poněkud opožděným bonusovým DVD z koncertu z Vletic z června 2004. Zároveň slavil Žalman výročí 40 let na pódiu. Žalman má své příznivce v několika generacích a má i svůj dobře fungující fanklub. Dvuhodinový koncert byl tak trochu průvodcem Žalmanovou tvorbou, zpočátku spíše tvořenou převzatým repertoárem, či upravenými lidovými písněmi, později již vlastní tvorbou. Je velmi těžké se 40 let na pódiu udržet a postupně se stávat legendou, jejíž písně

v podstatě zlidověly, aniž někteří vlastně vnímají autorství písně. Autorská tvorba nemůže být samozřejmě po celých 40 let vyrovnaná s očekáváním, že dosažený vrchol bude udržen, či dokonce překonán. Tak je tomu i u Žalmana, jemuž však nelze upřít vedle invence především snahu dát o sobě vědět, že se nespokojil s jednou dosaženým a je tedy pohodlné žít z podstaty. Žalman dal folkové scéně hodně, především obrovskou textovou poetiku a melodičnost, kdy vytvořené písně lze zpívat kdekoli tak dlouho, až zlidoví. V Žalmanovo uskupeních se vystřídala řada osobností, které po odchodu působily v dalších uskupeních či samostatně a sklízely a sklízely úspěchy i vlastní tvorbou. Žalman postavil lidovou píseň návratem k jejím kořenům, po odstranění určitého balastu úprav měnících původní podobu, na zcela originální základ, podobně jako například Jaroslav Hutka. Přiznám se, že právě díky takovým lidem jsem našel krásu lidové písně. Žalman ten večer již poněkoliště pokřtil své poslední DVD. Kmotrou byla místopředsedkyně fanklubu Gábina, která zároveň oslavila své mladé kulaté narozeniny. Z pódia zněly písně, které si s kapelou zpíval zcela naplněný sklepní sál. Jen pro úplnost dodávám, že ten večer zvučil Míra Hron, dvorní zvukař kapely. Pak už nezbylo, než pokračovat do pozdních nočních a ranních hodin. Potěšilo mě, že se na jamu objevily i tváře, které na pódiu již moc často nevidím, jako například Radek Novák, Martin Mráz a Magda Brožková. Ale snad se dočkáme a budeme tyto lidi vídat zase častěji.

Tentokrát, na rozdíl od loňského roku, nebyl posledním dnem festivalu Silvestr, ale

předposlední den roku 2008. Venku panovalo mrazivé počasí beze sněhu, ale díky mrazu se dalo bruslit i na zimním stadionu a na telečských rybnících. Kdo se chtěl zahřát, mohl si dát jako vždy nějaký vynikající zákusek v cukrárně umístěné v přízemí hotelu Celerin, kde se na něj střídavě usmívaly milé a ochotné prodavačky Jarka, Zuzka a Lucka. Na Silvestra tedy zbyly jen dvě hlavní tradiční akce, a to hokejový zápas Medvědů a Sklepovských sršánů a dopolední výstup na Javořici z výchozího místa u hospody v Řásné. Ale v době, kdy píši tyto řádky, se na obě akce ještě čekalo.

Pokud jde o poslední hudební vystoupení, i zde byla tradičním hostem kapela **Jarret** z Liberce. Letos kapela natočila v Malém divadle v Liberci album z živého vystoupení s názvem **Jarret sobě**

. Byl jsem jak na natáčení, tak i na křtu desky v Balbínce. Po mnoha létech na desce hraje i zpívá ten, bez něhož by kapela neměla základ své tváře, Bohouš Vašák. Ale o desce bylo již dost napsáno. Ten večer zněl většinou známý repertoár, tedy známý fanouškům kapely. Pro mě je největším zážitkem z nové tvorby Jarretu píseň, která nemá ještě oficiální název a kapela jí pracovním zatím říká "Židi" podle jednoho zvolání: "

Všichni Židi raus!".

Bohouš Vašák zde prokázal nejen hudebně a textařsky, ale především lidsky, jaký je umělec. Výraz "angažovaná píseň" dostal v minulém režimu na frak a dnes budí spíše útrpný úsměv. Jenže je naivní si uvědomit, že zde není nepřítel. Nepřítelem je především zlo, ať již hlásané přímo primitivními tupci, nebo zabalené do frází s třeshnovou polevou. Největším nepřítelem je ale naše lhostejnost. Bohouš Vašák s celou kapelou dal vynikající formou a obsahem najevo, že jim není jedno, když primitiv, bezesporu řízený ďáblem v pozadí, beztrestně hajluje, popírá holocaust, nebo mlátí lidi jen proto, že jsou jiní. Pokaždé mě při skandování slova "raus" ústy zpěvačky Hanky Skřivánkové mrazí. Kdybych měl napsat více na adresu této zpěvačky, hýřil bych už pokolikáté superlativy. Její sugestivní projev a hra s hlasem vyniká i při přednesu převzatých písní zpívaných velmi dobrou angličtinou (aby ne, když ji zpěvačka učí), kdy se mi projev zpěvačky často zdá lepší, než anglický originál.

K festivalu v Telči patří i mluvené slovo. To dostal ten večer **Mára Sýkora**, šašek a klaun a kamarád kapely. Jeho vystoupení nebylo s ohlasem přijímáno jen několika přítomnými dětmi, pro něž je určeno, ale i dospělými. V závěru byl příběh narození Ježíška, kdy diváci a divačky hrály ovce a pastevce, doplněn i známými a méně známými koledami v podání všech členů kapely a muži v kapele se na chvíli proměnili v pištce.

Při následném posezení a "pokecání" se Tonda a Jitka z fanklubu kapely Žalman a spol. přiznali, že odpoledne využili k uzavření sňatku. Nelze zde znovu, stejně jako u letní svatby Žambochů, nevzpomenout na knihu Františka Kožíka, jejíž název se stal jedním ze sloganů festivalu. Tak těm dvěma, ale i dalším, kteří se na folku v Telči poznají a třeba se zde také vezmou, přejme "zlomte vaz", protože hodně štěstí se prý nepřeje.

Tak skončily další Vánoční prázdniny v Telči, ale léto pomalu klepe na vrata a 31. července 2009 začínají prázdniny letní.